

Waardevol Leren van Pabostudenten in een Netwerk met Basisschoolleerkrachten, Lerarenopleiders en Onderzoekers

Citation for published version (APA):

Huiskamp, M., Vrieling, E., & Wopereis, I. (2017). *Waardevol Leren van Pabostudenten in een Netwerk met Basisschoolleerkrachten, Lerarenopleiders en Onderzoekers*. Paper presented at Onderwijs Research Dagen 2017, Antwerpen, Belgium.

Document status and date:

Published: 01/01/2017

Document Version:

Peer reviewed version

Document license:

CC BY-NC-SA

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

<https://www.ou.nl/taverne-agreement>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

pure-support@ou.nl

providing details and we will investigate your claim.

Downloaded from <https://research.ou.nl/> on date: 16 May. 2025

Open Universiteit
www.ou.nl

Geaccepteerd voorstel
Onderwijs Research Dagen
28, 29 en 30 juni 2017 te Antwerpen

Melline Huiskamp (Iselinge Hogeschool), Emmy Vrieling (Open Universiteit)
en Iwan Wopereis (Open Universiteit)

Titel: Waardevol Leren van Pabostudenten in een Netwerk met Basisschoolleerkrachten, Lerarenopleiders en Onderzoekers

Samenvatting: Vanwege het positieve effect dat (collegiale) samenwerking heeft op leren en professionaliseren, krijgen aanstaande leerkrachten in toenemende mate tijdens de opleiding de mogelijkheid om deel uit te maken van een professioneel leernetwerk. Deze studie volgde pabostudenten in netwerken, waar zij samen met leerkrachten, lerarenopleiders en onderzoekers werkten aan praktijkrelevante problemen. Omdat eerdere ervaringen met dergelijke 'leeromgevingen' niet louter positief waren, is in deze studie onderzocht hoe het leren van studenten in leernetwerken kan worden gefaciliteerd. Een eerste analyse van resultaten laat zien dat het belangrijk is studenten actief te betrekken in een netwerk, verwachtingen naar hen uit te spreken en hen zicht geven op doelen van het leernetwerk. Definitieve resultaten en suggesties voor verder onderzoek worden tijdens de ORD gepresenteerd.

Divisie: Leraar en lerarenopleiding

Keywords: leernetwerken, professionalisering, leraren in opleiding, sociaal leren

collaborative learning; social learning; teacher groups; students; professional development

Theoretisch kader

Onderzoek wijst uit dat collegiale samenwerking een positieve invloed heeft op de professionalisering van (toekomstige) leraren (Garet, Porter, Desimone, Birman, & Yoon, 2001). Het motiveert om gezamenlijk problemen op te lossen en leren wordt op deze manier betekenisvoller (Roth & Lee, 2006).

Mede hierom initieert en beheert Iselinge Hogeschool (pabo) al geruime tijd zogenaamde 'leernetwerken' waar pabostudenten, basisschoolleerkrachten, lerarenopleiders en onderzoekers samenwerken aan praktijkrelevante problemen (De Laat, Vrieling, & Van den Beemt, 2016; Vrieling, Van den Beemt, & De laat, 2015). Deze leernetwerken blijken voor studenten echter niet het gewenste effect te sorteren. Het leren in deze context wordt door studenten niet altijd als waardevol ervaren en hierdoor nemen zij soms een passieve rol aan. Studenten blijken zich vooral te richten op hun eigen opdracht (minor of afstudeerwerkstuk) en minder op de werk- en leerprocessen die relevant zijn voor het leernetwerk als geheel. Studenten blijken bijvoorbeeld niet te beseffen dat zij binnen het leernetwerk kunnen werken aan hun sociale competentie, één van de zeven kerncompetenties van een leerkracht. Tevens voelen studenten zich niet altijd verbonden met de groep, omdat zij aansluiten bij een netwerk dat al een aantal jaren draait (De Laat et al., 2016).

Het doel van het huidige onderzoek is na te gaan hoe het leren voor pabostudenten in een leernetwerk gefaciliteerd kan worden zodat het waardevol voor ze is. De centrale vraag van dit onderzoek luidt: Hoe kan het leren van pabostudenten in een leernetwerk gefaciliteerd worden zodat het waardevol is voor studenten?

Onderzoeksmethode

Het onderzoek is uitgevoerd binnen vier leernetwerken van Iselinge Hogeschool. Twee leernetwerken zijn in september 2016 gestart onder de noemer Academische Werkplaats (AW). De andere twee leernetwerken draaien al een aantal jaren en worden gesubsidieerd door Versterking Samenwerking Lerarenopleiding en Scholen (VSLS). De verdeling van de participanten over de diverse netwerken wordt in Tabel 1 weergegeven. De AW-leernetwerken zijn gedurende het onderzoek 5 keer bij elkaar gekomen en de VSLS-leernetwerken 3 keer.

Tabel 1
Verdeling participanten netwerken

Netwerk	Leerkrachten	Studenten	Opleiders	Onderzoekers	Totaal
AW					
Onderzoekend leren	6	5	2	1	14
Zelfgestuurd leren	4	2	3	1	10
VSLS					
Lezen	4	2	3	0	9
Ouderbetrokkenheid	4	3	2	0	9
Totaal	18	12	10	2	42

Om de sociale configuratie van de leernetwerken en de betekenis hiervan voor studenten in kaart te brengen, zijn de volgende onderzoeksinstrumenten gebruikt: (1) alle netwerkbijeenkomsten zijn opgenomen (audio), getranscribeerd en gelabeld op basis van het 'Dimensions of Social Learning' (DSL) Framework (Vrieling et al., 2015); (2) alle deelnemers hebben na iedere netwerkbijeenkomst een aantal reflectieve vragen beantwoord over de bijeenkomst en de inbreng van de studenten; (3) er zijn 9 interviews afgenomen de hand van de interviewleidraad 'Opbrengsten van leernetwerken in kaart brengen' die ontwikkeld is op basis van het DSL-Framework; (4) er is een vragenlijst bij alle deelnemers afgenomen die ontwikkeld is op basis van het DSL-Framework; (5) er hebben 5

focusgroepen met de studenten plaatsgevonden waar hen is gevraagd naar ervaringen omtrent de sociale configuratie.

Om te onderzoeken welke waarde het leren in een leernetwerk voor de studenten heeft, is (6) het waardecreatie-interview bij 6 studenten afgenomen (Wenger, Trayner, & De Laat, 2011). Daarnaast hebben de audio-opnames, de reflectieve vragen en de focusgroepen met studenten ook input geleverd over de waarde van het leren in netwerken. Gedurende het onderzoek heeft er op basis van de tot dan toe verzamelde gegevens drie keer een terugkoppeling plaatsgevonden met de deelnemers.

Beoogde resultaten

Het onderzoek is momenteel in volle gang. Toch zijn er al enkele tussentijdse, voorlopige conclusies te trekken met betrekking tot de hoofdvraag van deze studie. Voor de studenten is het bijvoorbeeld van belang dat ze vanaf hun 'entree' in een leernetwerk actief worden betrokken bij de discussies en werkzaamheden. Andere partijen in het netwerk dienen verwachtingen over deze actieve participatie van studenten uit te spreken. Verder is het van belang dat studenten snel helder krijgen wat de doelen zijn van het netwerk waarbinnen zij participeren. Hierdoor voelen ze zich meer volwaardig deelnemer. Ook geven studenten aan dat het leren in een netwerk aan moet sluiten bij hun eigen leerdoelen. De hierboven genoemde 'eerste' resultaten zullen in de komende weken worden aangevuld. Op basis hiervan zullen richtlijnen worden opgesteld voor het plannen, ontwerpen en implementeren van leernetwerken waar het leren van aanstaande leerkrachten optimaal gefaciliteerd en gewaarborgd wordt.

Wetenschappelijke betekenis van de bijdrage

Professionalisering van leraren en kennisdeling in netwerklernen staan centraal in deze bijdrage. Naar het belang van faciliteren van netwerklernen zijn eerdere studies uitgevoerd (e.g. De Laat et al., 2016). In deze onderzoeken kwam de rol van de studenten echter nauwelijks aan bod. Met deze studie proberen we deze lacune te vullen en dragen we bij aan theorie over netwerklernen waarin zowel toekomstige leerkrachten, ervaren leerkrachten, lerarenopleiders als 'embedded' onderzoekers participeren. Onderzocht wordt hoe de dimensies praktijk, domein en waardecreatie, verbondenheid en organisatie zich ontwikkelen en wat dit betekent voor de studenten; in hoeverre het waardecreatieverhaal kan worden gebruikt om studenten zicht te geven op de opbrengsten van het leernetwerk; en welke ondersteuning de studenten nodig hebben om het leernetwerk als voldoende waardevol te ervaren.

Referenties

De Laat, M., Vrieling, E., & Van den Beemt, A. (2016). Facilitation of social learning in teacher education: The 'Dimensions of Social Learning-Framework'. In J. McDonald & A. Cater-Steel (Eds.), *Communities of practice: Facilitating social learning in higher education* (pp. 153-174). Singapore: Springer.

Garet, M. S., Porter, A. C., Desimone, L., Birman, B. F., & Yoon, K. S. (2011). What makes professional development effective? Results of a national sample of teachers. *American Educational Research Journal*, 38(4), 915-945. doi: 10.3102/00028312038004915

Roth, W. M., & Lee, J. W. (2006). Contradictions in theorizing and implementing communities in education. *Educational Research Review*, 1(1), 27-40. doi: 10.1016/j.edurev.2006.01.002

Vrieling, E., Van den Beemt, A., & De Laat, M. (2015). What's in a name: dimensions of social learning in teacher groups, *Teachers and Teaching: theory and practice*, 22(3), p. 273-292. doi:10.1080/13540602.2015.1058588.

Wenger, E., Trayner, B., & De Laat, M. (2011). *Promoting and assessing value creation in communities and networks: A conceptual framework*. Heerlen, the Netherlands: Open Universiteit.